

טיב הקהילה

דברי כלכלה

י"ז ע"י קהילת שבתו נבית ד' אויף אידיש

משיגת מינוי ורבונית הרה"צ
חבר ועלמא הקורא המצוינו שלום א'

טיב

המערבת

— זכרנו לחיים —

א קעניג האט געשיקט זיין זון צו א ווייטן דארף זאגנדיג צו אים 'אך דארף דיר האבן דארטן, אין יענעם דארף. דער קינד האט גענוג דאס וואס זיין טאטע האט אים געהייסן און ער איז געפארן צו יענעם ארט. דער וועג איז געווען זייער שווער, און ער האט גענדארפט דורכגיין אסאך שטרודיכלונגען איבער די וועגן ביז ער איז אנגעקומען צו יענעם דארף. אקומענדיג אהין האט ער אנגעהויבן זוכן וועלנדיג פארשטיין פארוואס זיין טאטע האט אים דארט געשיקט. אפשר וויל ער אז ער זאל פירן דעם דארף? עס זעט נישט אויס ווייל דער דארף ווערט שוין געפירט דורכן הויפט פון דארף, מיט א שטארקע האנט אויפן בעסטן שטייגער. מעגליך זענען דא אויפטענדערלעך אינעם דארף? אויך אזעלכע האט ער נישט געטראפן.

האט דער בן המלך אנגעהויבן שמועסן מיט די מענטשן פונעם דארף, ווען צו זיין שרעק האט ער באמערקט אז די מענטשן פונעם דארף ווייסן בכלל נישט אז עס געפינט זיך א קעניג וואס הערשט אין לאנד, און זיי מיינען תמורתלדיג אז דער הויפט פונעם דארף איז דער 'בעל הבית'.

דעמאלטס האט דער פרינץ פארשטאנען אז זיין טאטלעס זעצן אים אז ער זאל לאזן וויסן פאר די מענטשן פונעם דארף, אז עס איז דא א קעניג און ער איז דער הערשער איבערן דארף און איבערן גאנצן לאנד, און אלעס וואס זיי פארמאגן איז נאר צוליב זיין גרויס גוטס און חסד.

מיד בעטן פונעם אויבערשטן 'זכרנו לחיים'. דארף מען פארשטיין, פארוואס בעטן מיר לעבן, אינדערצייט וואס חזל זאגן דאך 'טוב לו לאדם שלא נברא משברא', אויך זאגן חזל 'על כרחך אהה נולד ועל כרחך אהה חל', ווער יעדער איינער ווייסט דאך וואס עס טוט זיך ביי אים אין ארץ, וויפיל ער האט חלילה געזינדיגט במשך זיינע יארן. און אויב טראגן דעם אלעס בעטן מיר לעבן, מה זיין אז עס איז דא א ספעציעלע סיבה פארוואס מיר בעטן לעבן. די סיבה איז: 'ליענען אַלקים היים'. מיר בעטן פונעם אויבערשטן געב-אונז לעבן - פאר דייענען וועגן.

וואס איז טאקע דער לעמנען?
אויב וועלן מיר טראכטן אז אומזער אויפנאבע אויף דער וועלט איז, אז מיר זאלן זארגן פאר אומזער קערפער און צושטעלן פרנסה פאר אומזער הויזגעזינע, האבן מיר א גרויסן טעות. מיר ווייסן גוט אז נישט דערפאר האט אונז דער אויבערשטער געברענגט אויף דער וועלט, ער קען זיך גוט אן עצה געבן אן אונז און ער האט אוודאי נישט אראפגעברענגט א הויכע נשמה אויף דער עולם השפל וועגן אונז זאך.

דער מסילת ישירים זאגט: 'מוד החסידות ושלש העבודות התמימה היא שיתברך ויהאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, און ער פירט אויס' כי השלמות האמתית היא רק הדבקות בו [תברך] וזוהי מה שהיה דוד המלך אימרו ואני קרבת אלקים לי טוב.'

יעצט פארשטייען מיר שוין וואס איז דער לעמנען, ווייל אומזער גאנצע אויפנאבע אויף דער וועלט איז, צו זיין דבוק אינעם אויבערשטן, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק 'אָמַם הַדְּבִיקִים בְּאֱלֹקִים חַיִּים בְּלֶמְדָּה'.

דאס איז די לעבן וואס מיר בעטן אום ראש השנה א לעבן פון דביקות אינעם אויבערשטן לעמנען. פאר דייענען וועגן, אז אין יעדע פעולה וואס מיר טוען, געמישט אדער ברוחניות זאלן מיר שטענדיג צילן צו זיין דבוק אינעם אויבערשטן.

יהו ציון אז מיר זאלן אלע זוכה זיין פארשריבן צו ווערן אינעם ספר החיים.

(עפי' טיב המערים - תשרי)

ראש השנה

א תשד"ת

אז די פירן אלע וועגן וועלן א'

אז זעט דער הילת הנהגות ומוצי' א'

הרה"ג 6:10
מוצי' ק 7:22
ר"ת 8:01

סוף זמן קריאת שמע והפלה א'

סוף ש"א 8:43 סוף א' 10:00
סוף ש"ב 9:26 סוף ב' 10:29

אז זיינען אלע די וועגן וועלן א'

מליח סס:
מ"ח

טיב

הפרשה

אמר: לפני מלכות

קענען די געזעצן פון דעם

מלך מלכי המלכים

אין די וואכעדיגע פרשה פון האויב לערנען מיר אין פסוק די הייליגע ווערטער 'ערוף כמטר לקח - תול כטל אמרה'.

רשי אויפן ארט איז מדייק אז וועגן דעם האט די תורה זענען געליכענט די תורה קח צו טל, ווייל טל איז א זאך וואס געברענגט שמה פאר יעדן איד. אינדערצייט ווען רעגן קען אנמאכן שאדן פאר די גאס דורכגייער, אדער פאר די וואס האט ווייניגער, איז דער טל א זאך וואס יעדער איינער גלייכט און וועגן דעם איז ער מרומה אויף די תורה.

דער פסוק קומט אונז אויסלערנען דער וועג וויאזוי א איד זאל לערנען תורה, אז די שליסל צו שטייגן אין תורה איז, אז מען זאל שפירן אין איד א שמה ווייל ווען א איד שפירט א שמה און לערנען און אין קיום המצוות וועט ער אויסשטייגן העכער און העכער אין עבודת ה'.

אין די טעג יעדע הייליגע יום טוב ראש השנה עס הייבט זיך אן א נייע יאר. כידוע איז דער מותח פון די טעג מלכות מען איז סמליך דעם ברובע'ע און ווי חזל זאגן שוין 'אמר לו מלכות אז הש"ת בעט אין ביה א איד אז ער זאל אים סמליך זיין אין די טעג ווייל איד איז דער עיקר זון די טעג.

די מלכות פון די טעג האט אויך א שטארקע מקור אין הלכה. אז איינער פארגעסט צו זאגן אין די טעג 'זכרנו לחיים' דארף ער נישט איבערדאווענען, אבער אז ער זאגט בטעות 'הקל הקדוש' אנשטאט 'המלך הקדוש' דארף ער איבערדאווענען, ווייל דאס איז די מרתח פון די טעג דאס איז דער עיקר, די מלכות אז מען זאל סמליך זיין הקב"ה און ער טעג.

דאס איז דער מרתח פון די טעג און וועגן דעם טאקע פאדערט זיך אז מען זאל זיך תמננן זיין אין איד און עס ריכטיג אפערנען.

<<< המשך אין עמוד ב' >>>

מען קען הערן שמועס'ן און דרושות
פון מורנו ורבונו שליט"א - אין א עקסטערע נופער
אידיש: 073-2951321 לשר"ק: 073-2951320

טיב
הודעות

זענעם אויף
קבלת קהל און שיחות
0534-100024

חברת הוצאת החינוך לילדים וילדים יעקב יעקבסון | עורך: ש. גולדשטיין

א

טיב ההשגחה

מעשיות אויף השגחה פרטית לשם חן לילנאס

די הכרת הטוב האס לאברעאנט די יאסוזה

ווען מ'ן טראכטער איז אנגעקומען צו די עלטערן פון שידוכים בין איך געווען זיכער אז די וועלט ווערן א כלה איינס צוויי. אין די ערשטע תקופה האבן די שדוכים טאקע געקלינגען און זיך נאכגעפרייעט, אבער ווען עס איז געקומען למעשה זענען די שידוכים נישט געווארן אויסגעפירט.

די זאך האט זיך געשליפעט און געשליפעט. עס איז אריבער נאך א חודש, נאך א יאר, מ'ן מיידל האט זיך געלעטערט און געלעטערט און די ישועה איז נאכנישט געקומען צו נ'ן.

אין יענע טעג האב איך אסאך איינגעזיךן פאר איד. איך האב געזאגט תהלים און געמאכט סעולות און ענדליך האט מען מיר אנגעטראגן א פיינער זאך. די זאכן האבן זיך אנגעהויבן רוקן. מיר זענען געווען צופרידן פון די הצעה אויך זיי זענען געווען צופרידן פון די הצעה און עס האט אויסגעזען ווי אט א גייט מען שוין ברעכן טעלער.

די איבעראשונג איז געווען אויסטערליש גרויס. מיר זענען געווען אין די הימלען אבער יענער נאכט, א רגע איידער מען האט געזאגט צונויף צו דער שידוך, האט דער שדכן געזאגט לינגען און געזאגט אז אין די לעצטע רגע האבן די מחותנים באקומען קאלטע פיס, זיי ווילן נישט די שידוך.

צו מ'ן ציען איז נישט געווען אין עק און קיין רעניץ. אין האב שוין געזען די ישועה פאר מיינע אויגן, איך האב שוין געזעהט די מול טוב ווינטשן און דא אמת זען.

עס איז געווען נייבאכט, איך האב זיך געדארפט לייגן שלאפן, אבער איך האב נישט געקענט כאפן דעם שלאפן. איך האב זיך געוואלנעט אירן געט פון צעה, ווען מיינע מחשבות טראכטן אן אויפצוהערן וואס קען איך טון.

אוי טראכטנדיג וואס קען איך טון האב איך אנגעהויבן מאכן א שטיקל חשבון הנפש, וואו כהאלט אויף די וועלט און וואס טוה איך נישט גוט? וועגן וואס קומט מיר די שוועריגקייט, מיר ווייסן דאך אז שיה"ת איז דער אב הרחם, אלעס וואס ער טוט איז לויטער גוטס, עס מ'ן זיין א סיבה פאר די ליידן.

אוי טראכטנדיג האט מיר אויפגעבליעט א געדאנק, איך האב אנגעהויבן אריינזאכטן אין מיינע מחשבות און זיך געטראפן וויאזוי איך לעב טאג און נאכט נאר מיט מיר, איך טראכט אלעמאל פון וואס איך האב נישט, ווי עס גייט מיר נישט גוט, אבער איך טראכט קיינמאל נישט ווי גוט עס גייט מיר, איך פארנעם די דאנקען הקב"ה פאר די גוטס וואס ער געבט מיר.

מיטאמאל האב איך אנגעהויבן אנערקענען וויפיל גוטס שיה"ת טוט מיט מיר, אז ער האט מיר געגעבן א ווייב קינדער, גענועטע צוגאבער, א פרנסה חברים אלעס וואס כדאריך.

אין יענע רגע האב איך זיך פארגענומען צוזאמען מיט מ'ן ווייב אז פון היינט און ווייטער גייען מיר קוקן איך זיך געטע זייגן וואס איך האב מיין און נישט וואס איך האב נישט, און מכיר טוב זיין פאר הקב"ה און אים דאנקען פאר דעם.

מיט די סארט מחשבה האב איך זיך געלייגט שלאפן יענער נאכט. גלייך, מארגן צופרי קלינגט מיר א דער שדכן.

"וואס האסטו געטון? וועלכע סעולה האסטו געמאכט?" האט ער געוואלט וויסן. דער שדכן האט דעריבער און א פלוצלונג האבן זיי צוריקגעצויגן און זיי ווילן אן דעם שידוך.

"איך קען זיך און פון מ'ן עקספירענס אז געווענליך ווען זיי זאגן נ'ן! ציען זיי נישט צוריק, אבער ביי דיך איז עס אנדערש. וואס האסטו געטון?" האט דער שדכן געוואלט וויסן.

"דאס איז דער סוד פון דאנקען", האב איך געענטפערט.

דער לייטוד פון מלכות הייבט זיך אן מיט די פשוטות הדברים. דער פשוטער פשט פון מלכות איז אז הקב"ה איז דער קעניג פון די וועלט און מיר זענען אלע געבוירן אונטער אים און מיר דארפן מקבל זיין מלכותו יתברך. מען דארף צו וויסן אז די מלכות פון אים איז מעין די מלכות פון די וועלט. אזוי ווי אויך די וועלט אז מען פאלנט נישט אויס די געזעצן פון די קעניגרייך וועט מען ווערן געשטרעפט פאר דעם, און דער עצם זאך אז ווען האט נישט געפאלט דעם מלך און גענומען ערנסט זיינע ווערטער איז א פארלעצונג און וועט ווערן באטראכט ווי אן עוולה אז די וועלט זאך לעבן מלכות שמים אז מען דארף מקבל זיין מלכות און נישט הילה עובר זיין אויף זיין רצון.

די נקודה דארף זיין קלאר ביי יעדן איינעם פון אונן. ווען מיר שטעלן זיך און דעם גרויסן טאג פארן בורא כל העולמים דארפן מיר וויסן די נקודה אז איידער מיר גייען אריין טיפער אין די באדייט פון מלכות דארף די נקודה זיין קלאר אז מיר מוזן אויספאלגן וואס הקב"ה הייסט, און אז מיר זאלן עס קענען אויספאלגן דארף מען ערשט זיין גוט אויסגעקאכט אין דעם און קענען זיינע געזעצן מיט א קלארקייט, ווייל אן דעם קען די עבודה פארן מלך נישט זיין בשלימות.

לויט ווי מיר האבן געשמועסט איז די עבודה פון מלכות אז דער איד זאל מקבל זיין די תורה פונדאמנטי און זיך אונטערגענומען אז מען גייט מען נישט ווידערשפעיען אין זיינע וועגן און סיי נישט בכוחה און אויך נישט מחוסר ידיעה, ווייל אז מען קען נישט די מצוות פון השם קען מען גרינגערהייט אנקומען נישט מקיים צו זיין די מצוות.

אלץ אן עצה טובה אז מען זאל יא וויסן די דרכים פון שיה"ת אין א פראקטישער וועג הלה למעשה, וואלט געווען א ראטזאמער זאך אז מען זאל זיך קובע זיין א טעגליכע שיעור אין קצו שלחן ערוך.

עס מיינט נישט אז מען זאל אפשטעלן די קביעות'דיגע סדרים אין ליימוד התורה אדער עס זאל גיין אויפן חשבון פון זיך און מענטשן זיין אין די הלה אבער עס פלעגט זיין אויס, ווייל אויז ארום וועט מען פארמיידן נכשל צו ווערן אין די פשוטע הלות וואס א איד איז מחוייב מקיים צו זיין טאג'טיגעליך.

אין די לעצטע שטיק צייט האט מען אויסגעשטעלט די ספר לויט די טעג. א איד קען עס דורכלענען דורך די יאר, און לערנען פון איד יעדן טאג א שטיקל, אבער מען מוז עס לערנען, ווייל מען מוז האבן א ידיעה אין די הלה למעשה.

די זאך דארף מען אויך אריינברענגען אין די ערות נשים. אויך זי דארפן לערנען די הלות און וויסן וויאזוי מען פירט זיך. די פליכט פון לערנען מיט די קינדער הלה ליגט אויפן טאטן און ער זאל זיכער מאכן אז די קינדער זענען אויסגעקאכט אין די טאג'טיגעליכע הלה.

אין געדענק וויאזוי מ'ן טאטע זאל פלעגט עס טון אין שטוב ער האט געהאט א סדר יעדע וואך שבת ביי די סעודה צו לערנען הלה מיט די קינדער. ביי אן סעודה האט ער געלערנט קינדער שלחן ערוך, ביי די צווייטע סעודה האט ער געלערנט חפץ חיים אבער ער האט זיכערגעמאכט אז מען לערנט הלה א די קינדער זאלן וויסן וויאזוי מען פירט זיך ארייש און ערליך.

דאס דארף זיין די קבלה טובה פון די יאר, אז צוזאמען מ'ן מקבל זיין די מלכות שמים זאל מען אויך מקבל זיין אויף זיך צו לערנען זיינע געזעצן און וויסן וויאזוי מען פירט אויס הלה למעשה די מלכות שמים און דער רצון פון דעם מלך, און בשבת זה וועט מען פועלן א גוט יאר און אז די מלכות שמים זאל זיין בשלימות די יאר.

אין די הייליגע טעג שטעלט זיך יעדער איד אוועק דאווענען פאר'ן רבש"ע. יעדער איד האט זיך זיניג בקשות, אבער מיר מוזן געדענקען דעם עיקר און דאס רעגעל די תפילות אז די שכינה זאל און ווערן אויסגעלייזט, אז די כבוד השכינה זאל צוריק ווערן גאנץ, אז עס זאל זיין בשלימות.

עס איז יודע די ווערטער פון דעם הייליגער זוה"ק וויאזוי ער באקלאגט זיך אז ווען עס קומט די טעג בעט א איד פאר פרנסה, און ווי ער דרוקט זיך אויס אז עס איז דומה צו וואס די הינט שרייען 'הב'הב', און כידוע האט דער הייליגער בעלזער רב הרח"ק רבי אהרן מבעלזא זייע געלערנט די זוהר יעדע איד פאר די תקיעות.

די עיקר פון די תפילה דארף זיין ארויף די פארלויבענע כבוד השכינה, מען דארף געדענקען אז דער רבש"ע כביכול איז בצער, ער האט נישט קיין הויז און מיר דארפן דאווענען ארויף אים.

ווען מען איז מעיין אין די תפילות פון די טעג זעט מען טאקע אז דער רוב פון די תפילות איז מיסוד דעם. מען בעט יעדויד'ן און מען קלאגט ארויף אים ווי מיר זען פון די פויטים וואס מען בעט על הר ציון ששם, אדער די תפילה פון העיקר התלמים, מושפלת עד שאל תחזיהו און נאך תפילות וואו מען איז זיך מתנחם בצרה בורא סיי איבער דעם, און סיי בעט מען א בקשה אז די שכינה זאל שוין ווערן אויסגעלייזט פון די ביטערע גלות השכינה.

ווען מען איז זיך מתנחם אין פארגלייבן צו אמאליגע צייטן זעט מען אז דער חוב איז שטערקער ווי אמאל. אין די פריערדיגע דורות זענען אידן געווען פאריאנט און פארפאלגט, מען האט געוואנדערט פון איין ארט צו די אנדערע, די גוים האבן געפייניגט און גע'רצח'ט, אבער היינט איז עס רואיגער און אין אזא צייט פארדערט זיך מער די תפילה, אז אין די צייט ווען מיר זינד רואיג אין די שכינה אין גלות, זי וואנדערט ארוין און אהער און מיר דארפן זיך דערוועקן דערצו און איינרייסן און מיטשפייזן די נקדה.

געדענקען די קרנות

די תפילה שמועס קען

נאך א נקדה וואס איז וויכטיג צו געדענקען ביים דאווענען און שטארק משיבם לין זיך דערצו איז די טעם פון קרנות. ווען מען דאווענט אינדערפרי דארף מען געדענקען אז פון די עיקרים וואס איז גונגע צו די עבודה זיין זיך קרנות, און אז מען זאגט זיי מיט כוונה איז מען זוכה אז מען ווערט גערצוה פאר הקב"ה.

די עבודה פון די הייליגע טעג דארף אויך געמאכט ווערן מיט גרויס שמחה. מיר דארפן זיך פרייען אז מיר האבן די זכיה צו לערנען, צו דאווענען, אז

אויף וואס דארף א איד דאווענען ראש השנה?

מיט'ן מטרה פאר עבודת השם, קענען אפילו פשוטים זאגן ווערן איבערגעדרייט צו רוחניות.

דורכאויס די יאר איז דער מענטש פאריאנט און פארפאלגט אין נישט אלעמאל האט ער די צייט אריינצוטראכטן אין דעם, אבער אין די גרויסע טעג, איז דא דער צייט און יעצט איז די פאסיגע צייט עס צו טון, ווייל אז מען מאכט א ריכטיגע התבוננת קומט מען אז די אנדערענונג אז אלעס איז עבודת השם.

אויך געדענק אז מיי זיידע זיל איז געווען א ארבעטער, א גיגע כפיים, אבער זיין ערליכקייט איז געווען צו שוועניען, פון זיין פאך איז ער איז געווען א סטאלער, ער פלעגט בויען טישן, בענק, פלעגט ער אייביג זאגן אז ווען משיח וועט קומען וועט ער איבערלאזן זיין ארבעט און פאר א יאר צייט וועט ער בויען טישן, בענק, טיך, פאר דער בית המקדש.

פון דא זעט מען וויאזוי אויך א פשוטער ארבעט קען ווערן איבערגעדרייט צו עבודת השם, ווייל אין יעדע זאך וואס א מענטש טוט אויף די וועלט באהאלט זיך אן עבודה, ווייל יעדער איד האט זיך זיין תפקיד און אז מען מאכט די ריכטיגע התבוננת קומט מען אן דערצו, צו טרעפן די שליחות אין יעדן פרט ופרט פון דער לעבן.

און א איד דארף עס זוכן, ווי דער מסילת ישורים זאגט שוין אין אנהייב פון זיין ספר 'יסוד החסידות שורש העבודה התמימה הוא, שיברובר וימתנת אבל האדם מה חובתו בעולמו', ווייל יעדער איד האט א חוב אויף די וועלט, און די נקודה דארף מען אויסקלארן ראש השנה, איז אזא צייט דארף זיך דער איד דערמאנען אין זיין חובה אויף די וועלט און עס געדענקען מיט א קלארקייט, ווייל דורכדעם וועט מען זוכה זיין צו דינען הקב"ה מיט אן אמת.

מען דארף געדענקען אז ראש השנה איז דער יסוד פון דעם גאנצן יאר, אז אלעס ווענדט זיך אין ראש השנה און אז אויב מען וועט תשובה זיך און טען מען זוכה זיין אז עס וועט מקיים ווערן דער פסוק 'שוב הארץ תכלה און אויב מען וועט עס נישט איינהאלטן וועט ליידער נעסען די פארקערטע, אז מיר וועלן בלייבן מיט ליידיגע הענט פון אזא גשמיות.

אויסער דעם דארף מען בויען זיין דער 'היש משכיל דורש את אלקים' דווייג וועמען איז ער דורש, צי איז ער דורש די גשמיות, צי דער אלקים, ווייל ער דעם בורא.

עס קען זיין אז דא ליגט אויך באהאלטן דער דערהער פון 'אם כבנים אם כעבדים', ווייל מען דארף זיך מתנחם זיין און מען איז וואס איז מען דורש זיך וואו מען האלט אויף די וועלט, צי ווערט מען גענטער צי הלילה געשעט די פארקערטע.

אפילו אז מיר זענען אזוי קליין, האבן מיר די זכיה צו דאווענען פאר'ן בורא כל העולמים און אים דינען און אז הקב"ה וויל אונזער תפילה און ווי מען זאגט ביים דאווענען 'ואבינתה תהילה מקרבי' חומר' אז ווייל הש"ת האט אונז געוואלט מוכה זיין האט ער אונז געגעבן די מעגליכקייט צו דאווענען און דאס איז דאך א מורא'ליגע זאך, אז א ילוד אשה האט די זכיה צו דאווענען פאר אים, און דאס אליינס דארף דאך גורם זיין פאר'ן מענטש א שמחה עילאה און די שמחה וועט גורם זיין אז מיר זאלן קענען דאווענען און שטייגן אין תפילה העכער און העכער.

דער הייליגער ארוי"ק האט שוין מגלה געווען אז ער איז אנגעקומען צו אלע מדינות און די וועלט דורך שמחה ווייל דורך שמחה ווערט מען גאט צו הקב"ה און אז מען איז גאט איז זיכער אז מען פועל'ט אלעס גוטס, און ווי הו"ל זאגן שוין אין קידושין [כפ ע"א] אני נבואתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער, אלא שהרעותי מעשי וקפחתי את פרנסתי אבער ווער עס איז גאט צום בורא כל העולמים איז זוכה צו האבן פרנסה בשפע און עס וועט אים קיינמאל נישט פעלן קיין שפע, און ווי דער פסוק זאגט אין תהלים [זל, יא] דורשי השם לא יחסר כל טוב.

וואס וויל איד?

אויך ווען א איד בעט אויף גשמיות, אויף זייע פריוואטע צרכים זאל ער זיך מתנחם זיין וואס איז די תכלית פון די גשמיות אויף וואס ער בעט און וואו וויל ער צוקומען מיט דעם, ווייל די שטרעבן פון יעדן איד איז דאך צו טון עבודת השם, אז ער זאל קענען לערנען, דאווענען, ווייל ער ערליכער איד איז דאך דא אויף די וועלט צו טון דער רצון השם, און מיט די ריכטיגע התבוננת און גאנצמען איבערצודרייען די גשמיות צו עבודת השם, אבער דאס געשעט נאר מיט א התבוננות.

אז מען איז זיך מתנחם אין די גשמיות און מען געדענקט אז אלעס איז

אי ליכטע עצה צו זוכה

זיין איינעם יום הדין

צום אריסטע זיזוי זענען געפירט געווארן צען מענטשן, וועלכע זענען אלע געכאפט געווארן פארן זינד פון נבליגען. אין פארשידענע צימערן זענען די ארעסטירטע אריינגעלייגט געווארן, ווארטנדיג פארן טאג פון זייער משפט, ווען דער שופט וועט פסקענען זייער אורטייל. ווען דער טאג פונעם משפט איז אנגעקומען, זענען זיי צוגערופן געווארן, איינער אויפאמאל זיך צו שטיעלן אינעם געריכט זאל פארן שופט.

דער שופט האט אויסגעהערט די ווערטער פון די גדים אויך די טענות פונעם פארטיידיגער. אין פונעם באשולדיגער. דער האט אויסגעהערט וואס די באשולדיגער האבן געזאגט צו זאגן, און דער האט באשלאסן אז זיין אורטייל וועט ער איבערנעמען קעגן זיין אויפצומארנג.

וואו פארוואונדערט איז יעדער געווארן אויפגעמארגנט געווארן דעם שטראף וואס דער שופט האט באשטימט. דריי פון זיי זענען פארמשפט געווארן צו א לאנגע צייט אין תפיסה אונטער שווערע באדינגונגען, און די אנדערע זיבן ארעסטירטע - זענען אויסגענומען מיט זייער א ליכטע שטראף, בלויז צו כאפן געליכע שטיקן, און צו פארשפרייכן אז זיי וועלן דאס מער קיינמאל נישט טון.

צום וואונדער פון די דריי שווער פארמשפטע, וועלכע האבן געלענדט: מיט וואס זענען מיר אנדערש פון אונזערע פרייגע, וועלכע זענען אזוי ליכטע באשראפט געווארן, אינדערצייט וואס מיר ווערן אלע געלמשפט פארן זעלבן זינד?

איז דער שופט געענטפערט: איז זענט טאקע גערעכט, אז איך האט אלע געלנגעט און איך זענט געכאפט געווארן. עס איז אבער דא א דרייטער אונטערשייד צווישן אייער געבנה צו די געבנה פון אייערע פרייגע.

זי זיבן געבט זענען פשוטע, און נידעריגע מענטשן, וועלכע פארמאגן נישט קיין שום גדולה, און אנטקעגן זייער נידעריגן מצב - איז דאס זייער אורטייל.

איך אבער - זענט נאר חשוב'ע און גערויכענע מענטשן! איינער פון איין איז באוואוסטער גרויסער סוחר, דער צווייטער איז א באוואוסטער כלל-טוער וועלכער באזוכט אפט אין די פאלאצן פון גערייכע און שרים און דער דריטער איז א פאליציי-דיפט וועלכער געווענליעזט איבער אסאך מענטשן, און געבט אליין אכטונג אויפן סדר און משפט. וואלט איך אוואיד-אנדערש אכטונג געבן פילפאכיג איך דאס וואס איך טוט, און דעריבער איז אייך אורטייל אסאך הארבער, ווי פון די פשוטע געבט.

ווייל אזוי איז עס, וואס מען דער מענטש איז פשוט, נידעריג און באשיידן, אזוי איך איך זיין

אורטייל צוגעפאסט צו זיין מצב - ליכטער, נידעריג און פארגעבעדיג.

ווען מיר דערנענטערן זיך צום יום המשפט האב עלטע לטובה ווי פאסיג איז אז מיר זאלן זיך ארויסקלענען און מוסר השכל פון אט דעם משל, און פארשטיין אז אויך ביים משפט פונעם בית דין של מעלה - וואס מען דער מענטש איז פשוט און באשיידן, אזוי ווערט אויך געלפסקנט זיין אורטייל, אז מען רעכנט זיך מיט אים פונקט אזוי ווי ער קוקט זיך אליין, און מען געבט אים רחמים חסדים און מחילה עונות.

רבי יצחק האט געזאגט, יעדע יאר וואס איז אריס אין איר אנהייב, ווערט ריידן ביי איר ענדע אזוי ווי עס שטייט אין פסוק "מרבית השנה ועד אחרית שנה" (ראש השנה ט"ז), איז רש"י אריס אין איר דאס מיניע, א יאר וואס אירן סאכן פון אים אים נאר ראש השנה און בעדן זיך מיט תחנונים און תפילה, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק "תחנונים דבר רש". און די תוספות ווערט ספרש, אז וויבאלד די אידן זענען אריס ווערט זייער הארץ צובראך, און מען האט רחמנות אויף זיי פון השם.

דאס איז די פשוטע און נידעריגע עצה זוכה צו זיין ביים יום הדין, זיך צו מאכן ווי אן ארימאך, דורכן זיך האלטן קליין מיט א צובראכן שטראף. נישט קוקן אויף יענעם מיט גאווה און שטאלץ, נאר זיך פירן אלס אן ארימער מען ווי יעדער ארימער, און דורכדעם "מרחמים עליהם מן השמים".

עס ווערט געברענגט אין נאמקן פון דער "אסתר היגרא" זי"ע, אז גוויי מאל זאגט מיר "קרוב ה', קרוב ה' לכל קראיו", און "קרוב ה' לנשברי לב". און ער געבט צו פארשטיין: ווען איך קרב' ה' לכל קרואיו? נאר מיטן תנאי: אז "קרואה באקו", מיט אן אסולע תפילה מיטן נאמען הארץ. אבער "קרוב ה' לנשברי לב", דאס איז פאר יעדן איינעם אן קיין תנאים און אזוי זאגט אויך דער פסוק "לב נשבר ונדכה אלקים און כל הבנה".

אין אן וווד הקדוש ווערט ערקלערט, אז עס זענען דא דריי סארטן 'תפילה' - עס איז דא "תפלה למושה", "תפלה לקוד", און "תפלה לעני". דוד המלך האט פארשטאנען אז די תפלה פון משה איז די חשובסטע תפילה, אבער נאכדעם האט ער געזען אז די תפלה פון דוד האט א ספעציעלע מעלה, אבער צום סוף האט די אייגענעז און די תפילה פונעם ארימאך, איז די חשובסטע און ווערט די מערסטע אנגענומען, און דעריבער האט ער אויסגעוועלט נאר אין דעם ווייל די תפילה פונעם ארימאך, איז א תפילה און צובראכן הארץ, און עס קומט פון דער טיפנישן פונעם הארץ, און דעריבער טוט דער אייבערשטער די מערסטע ליבהאבן אזא תפילה. סליחות וקשרים דפקען דלקוץ, היבן מיר אן די טאקע נישט מיט וואס צו צווייגן צום הדין, אבער איין פשוטע עצה האבן די צדיקי הדורות אזוי געגעבן: 'יש' א'לים

עושין זעקמן ורשים בראש השנה, מיר פילן זיך ווי ארימלייט וואס האבן גארנישט, מיר זענען גארנישט ווערד, מיר זענען פשוטע און נאר נידעריגע מענטשן, מיר שטרעקן אויס א פארשעמטע האנט צו בעטן חסד און א גדה און דאס איז די וועג וואס איז די מערסטע באוויליגט פארן אויבערשטן.

מיר גייען יעצט אריין אין די טעג פון תשובה. עס זענען דא אסאך וועגן זוכה צו זיין צו תשובה. פאלגט און א פשוטע און נאר ליכטע וועג צו זוכה זיין צו תשובה שלימה.

עס איז באוואוסט אז דער עיקר פון תשובה איז אין הארץ, און דער סימן פון דעם איז די שמה. ווייל פון אלע תשובות וואס זענען דא אויף די וועלט, איז דאס בעסטע וועג וואס איז איששטאנד צו גרייטן פון אלע ערליי זינד, דאס אויסהאלטן דאס שאדן, און דאס אירן אלע בעסטע פון אסארטן קלעפ און פייניגעס פון תעניתים אויף דער וועלט, ווייל אויב וועט זיך דער מענטש בלויז פייניג, וועט ער געשטערט ווערן פון לערנען... אבער דורכדעם וואס ער וועט אנגענומען שאדן אין שווייגעניש, זינד ער דעקענען עס און טרינקען, און זיינע זינד וועלן פארענען ווערן (בית אהרן) דך קיינט בשם הגאליאניט.

אויס אינעם מאס פון רבי יצחק, אין די גמרא אין סכת ראש השנה זאגט רבי יצחק ווייטער, אז מען טוט נישט משפט'ן דעם מענטש, נאר לויט זיינע מעשים און יענע צייט, אזוי ווי עס שטייט אין פסוק "כ' שיעם אלקים אן קול הנער באשר הוא שם" (און אזוי ווערט דארט געברענגט אין רש"י).

דער מאמא איז א געוואלדיגער חיזוק פאר אונז שיינענדיג אום ראש השנה, אז אפילו דער רשע זי שמעאל וועלכער האט עובר געווען הארבע עבירות און האט געוואלט הרגענען יעצט, אז עס זאלן מער נישט זיין קיין אידן חלילה און דאס מלאכים האבן סקרטיג געווען אויף אים און געזאגט "דער וואס זיינע קינדער וועלן סאכן זיינע קינדער שטארבן פון דארטש אינדערצייט פונעם חורבן בית המקדש, בריגענט און פאר אים א ברויגע, ענטפערט זי דער אויבערשטער, און ענטפערט וואס איז פאר אונז אז לימוד לדורות: "באשר הוא שם! וואס ער איז דער יעצטיגער צייט, א בדיק אדער א רשע? יעצט איז ער א צדיק! און עס איז דאך נישטא קיין גריסטיגער צובראכן הארץ ווי איינער וואס האלט זיך שטארבן פון דארטש - וועל אן אים דארטעווען.

זיכער וועט דער אויבערשטער קוקן און אונז מיט זיין גודים רחמנות אינדערצייט וואס מען עפנט די דריי ספרים און ער זעט אזוי "באשר הוא שם" - יעצט בין אן א צדיק, שטיינדיג פאר אן אייגענדיג, מיט א צובראכן הארץ און דעריבער - און דער אויבערשטער וועט אונז פארשייבן אינעם ספר פון די צדיקים לאלתר לחיים טובים צו א שנה טובה ומתוקה.

עס איז דא א באקאנטע קשיא פארוואס זאגט מען א טאפלטן לשון 'שנה טובה ומתוקה', ווייל לכאורה אויב וועט עס זיין א שנה טובה א גוטע יאר, וועט עס זיכער אויך זיין מתוקה א זיסע. (דער נישט א טור ושער ו'סי הקצ"ב עמוד ב) איז 'שנה מתוקה' אבער עס היי אדם וסי' קל"ט סעיף (1) און סתם אפטים (סי' הקצ"ב סעיף א) איז דער 'שנה טובה ומתוקה', און איז איז דער פיר טעם אין די מחסורים.

נאר, דער אונטערשייד צווישן 'גוט' און 'זיס' איז אז טוביגט איז עפעס וואס גייט ארויף און ארץ און אליון, און מתוקיז איז עפעס וואס האט צו טון מיטן געפיל פונעם מענטש, און דער טעם וואס ער פילט.

אמאל זענן מיר עפעס חזק און איז גוט אבער מען פילט נישט איר וויסן, און כאטש מעד האמט איר עס גוט, אבער אנגעקען די אויגן פון מענטשן איז עס שלעכט. אזוי ווי די גמרא זאגט אין מסכת העניות (ס"א) אז נחום איש גם זו פלעגט זאגן ביי יעדער זאך וואס איז געקומען ארץ אים: "גם זו טובה". דאס הייסט אז עס קען זיין עפעס וואס אלס דער אמת וואס מען ווייסט אויבן איז עס גוט, אבער ליט אונזער טעם און לויט וויאזוי מיר קוקן עס אן דא אונטן, איז עס שלעכט און שווער!

דעריבער נוצן מיר א טאפלטן לשון, און מיר זאגן ארויס קלאר: 'שנה טובה ומתוקה', דאס הייסט אז עס זאל זיין א יאר וואס מען פילט קלאר איר וויסן און מען זעט עס מיט די אויגן, און נישט עפעס וואס מיר וועלן דארפן בלויז גלייבן אז עס איז גוט און זאך און "גם זו טובה", נאר א קלארע גוטס וואס מען שפירט און מען אנגעקענט מיט די פליישטיגע אויגן.

אזוי רעפערענצן מיר איר, אז מען נעמט א זיסן עפל און מען טינקט עס איין אין האגני (טור) ושער' סימן הקצ"ב סעיף ב', און איינגעלין דארף נאר א פארשטיין, פארוואס דארף מען זיס-סאכן עפעס וואס איז שוין אליון זיס פארקויט, אזאל מען נעמען א וויזערן עפל און עס מאכן די מיטן האגני.

נאר דער זאך איז, אז אמאל קען זיין אז איינגעלין איז עס טאקע טובה ומתוקה, מען זעט קלאר אז עס איז גוט און עס איז אויך זיס צום טעם - אבער פונדעסטוועגן איז ווערן זיס באגלייט מיט זייטיגע וויינין... מיט זייטיגע ענטפ נפש, אזער אינערליכע יסורים וועלכע שטערן פארן מענטש פון צו פילן דעם פולשטיגעדיגן זיסקייט בשלימות.

דעריבער נעמען מיר דווקא א זיסן עפל, און אויב דאס איז נישט גענוג נעמען מיר עס און מיר טונקען עס אין איר האגני צו זאגן אז די זיס וועט זיין בשלימות און זיס אויך פון אלעס ארום און ארום און עס וועט זיין איינגעטינקען ארום און ארום מיט האגני, און עס וועט ארויפקומען דארפן פארן הייליגן באשעפער, אמן קו ירו רצון.

יהי רצון מלפניך שתתן עלינו שנה טובה ומתוקה

די יאר וואס האט זיך אנגעזעהן מיט נישט-זאטע סימנים — און האט זיך אויפגעזען מיט טובה ומתוקה!

די ערשטע נאכט פונעם הייליגן יום טוב ראש השנה היינט הייליגן הויז פונעם עדיק המקובל רבי סלימאן מצאפי זצוק"ל. אלעס איז גרייט צו ענטפאנגען דעם גרויסן און פארטריגן יום הדין מיט א הייליגן ציטער. דער הויז איז ריין און בליטשקעדיג. די שניי-ווייסע טישטוכער זענען הערליך אויסגעשפרייט אלע שטוב-מענטשן זענען אנגעטון אין ריינע ווייסע קליידער לכבוד יום טוב און דאס אנגעזען הויז זאגט ארויס הייליגקייט!

און אט קערט זיך צוריק דער עדיק פונעם בית המדרש. זיין הייליגע געניט שיינט מיט א הימלישע ליכטיגקייט, און מיט רואניקייט האנט ער דעם הויזגעזינד פאר א גוט געבענשט יאר, פאר יעדן איינעם באזונדער. דערנאך זאגט ער פאר זיין חשובע רעבעצן די צדקנות אז ווי זאל צינדן די ליכט לכבוד דעם הייליגן יום טוב.

אבער, אזוי ווי נאר די חשובע רעבעצן האט געזינד טון די מצוה פון צינדן ליכט האבן פון פלוצלונג אלע ליכט פארלאשן אויפאמאל! עס האט אויסגעזען ווי עפעס א פארהוילענע האנט האט א מאך געטון איבער די ליכט, זיי צו פארלעשן! די רעבעצן אזוי ווי אלע אנדערע שטוב-מענטשן, איז געווארן זייער דערשראקן, עס איז נאך קיינמאל פריער נישט געשען אזא זאך צו זיי! ווען זיי האבן אבער געקוקט אויבן די הייליגן רב וועלדיגן זען זיין רעאקציע האבן זיי געזען אז ער זעט אויס זייער רואיג, און נישט

נאר דאס, נאר ער האט אויך לייכט געשמיכלט, און ער האט געזאגט: נג, אויב די ליכט האבן זיך פארלאשן, צינדט מען עס צוריק אן...

ווען די חשובע רעבעצן האט געזינדט אנציען די ליכט צום וועייסן מאל אין באגלייטונג פון פילע תפילות און תחנונות מיט הייסע טרערן, האט דער הייליגער עדיק זיך גענומען טייטן צו מאכן קדוש. ער האט גענומען דעם פלייש וויין אין האגני, און אנגעפילט דעם בעכער ביז אויבן, און דערנאך האט ער געזאגט וואסער דיי מאל, כידוע לידעי חן.

די משפחה זענען אלע געשטאנען ארום דעם טיש, מיט גרויס שטילקייט און מיט דיאט הכבוד, גרייט יוצא צו זיין דעם מצוה פון קידוש. דער רב האט גענומען אין האגני דעם פילש בעכער, און פאר א קורצער רגע פארמאכט קידוש, און שוין געוואלט אנהייבן מאכן קידוש.

פלוצלונג וויי! דער בעכער האט זיך געגעבן א גליטש ארויס פון זיין האגני, און זיך איבערגעדייט אויפן געדיקטן טיש, און די גאנצע וויין האט זיך אויסגעגאסן איבערן שיינעם ווייסן טישטור! ווי א פארהוילענע האנט וואלט געשטופט דעם בעכער און עס ווילנדיג אויסגעגאסן! די הויזגעזינד זענען זייער דערשראקן געווארן. זייער הארץ איז איינגעגאנגען צו שרעק, זיי האבן קיינמאל נישט געדענקט אזא געשעעניש אין זייער הויז!

אויך יעצט האבן זיי זיך שטעל געוואנדן מיט יעדער בליקן צום הייליגן רב וואס איז געשטאנען אין שפיץ פונעם טיש. ער האט אויך יעצט אויסגעזען רואיג און צופרידן, אזוי ווי עס וואלט גארנישט געשען... טוט א סוד! סודות! פולן שמיכל האט ער זיך געוואנדן צו זיין הויזגעזינד, און סרמוס געווען אז מען זאל ברענגען און אנדער טישטור...

נאכן טוישן דעם טישטור און צוטייטן נייטאמאל דעם זיס-טובדיגן טיש, האט דער האגנימאר רב געמאכט קידוש בדחיל ורחימס, און דערנאך האט ער זיך גענומען זינגען מקיים עס זיין דעם הייליגן מנהג און איינגעטינקען דעם זיסן עפל אין האגני. ער האט גענומען דעם עפל אין האגני, און עס איינגעטינקען אין האגני.

דאס איז ווי! ווי נאר דער עק פונעם עפל איז איינגעגאנגען אינעם האגני, האט זיך פלוצלונג דער טישל מיט האגני איבערגעדייט, און דאס גאנצע האגני האט זיך אויסגעגאסן אויף דער ערד! אזוי ווי עפעס א פאראברענגע האנט האט זיך צווקא איבערגעקערט! די שטוב-מענטשן זענען דערשראקן געווארן זענענדיג שוין די דריטע שטודיילונג וואס קומט פאר אין דעם הייליגן רב פארטריגן נאכט!

זייער הארץ האט געטריבלט פון שרעק; וואס גייט דא פאר? אבער אויך יעצט האט דער הייליגער רב בכלל נישט אויסגעזען באזארגט. זיין באשטימטע רואניקייט איז

נישט אונגעקענטענע פון אים און מיט א דוארן טיימע האט דע געזאגט: גו אויב דער שיסל האט געזען זיך אויסגעליידיגט, זאל מען עס צוריק אפליין...

די יום־טוב־דיגע סעודה פון יענעם ראש השנה ביינאכט, האט זיך הויטער געפירט מיט גרושה שרעק פון די הויגענידי. מען האט דערלאזט די מאכלים מיט גרויס פארזיכטיקייט, און אפגען איז אנוועזענע האבן געזעט צווישן זיך. אז עפעס נישט גוט פאסירט דא... די אטמאספערע איז געווען זייער אנגעצויגן, וויבאלד די שווארצע סימנים זענען געווען צי קלאר! וויבאלד די גמרא זאגט דאך קלאר (כריתות ו' הרוי"ת יב.) איז אהר"ב פונעם יאר אז "סימנא מילתא!" ווער ווייסט וואספארא יאר הארט אונז אפ, זאל פאר איבערשטער דחמנת האבן, מיר דארפן דארגיין סאך תפלות און תחינות - האבן זיי געזעט צווישן זיך מיט גרויס זארה.

"יעדער" - אויסער דעם הייליגן רב אליין; דער איז געבליבן רואיג און גליקליך, און ער האט געזען אכט געלייזט אויף אלע מאדענע געשעענישן וואס זענען פארגעקומען ביי אים אינדערדיים און עס האט אויסגעזען ווי ער געסט זיך בכלל נישט צום הארץ דערפון; ווען די הויגענידי האבן אים געפרעגט דערוועגן, האט ער אליעס אונגעקעמפט, און ער האט געזאגט: וואס איז שוין דען געשען? עס איז אונטעריש! ברוך השם מיר האבן נאך ווייל עפל און האנגען און אויך די ליכט האט מען ב"ה געקענט צוריק אנטזינדן...

א נאגענע יאר איז דורכגעגאנגען לחיים ולשלום ברוך השם און קיין שום שטרייבונג און דורכפאל, און ווידערמאל שטייט שוין דער הייליגער יום טוב ראש השנה ביים שוועל!

ביי די סעודה יום טוב פון ראש השנה האט דער הייליגער רב איבערדארשט זיך הויגענידי, פרעגנדי: איז די געזענטק איז די סעודה פון דער נאכט פון ראש השנה פאראיר?

א וואקלאך פון טרעידע איז דורכגעגאנגען איבערן געזיכט פון די אנוועזענע אנגדיג: און דערמאן אזוי ביטער נישט יענע סעודה - עס איז פשוט געווען א שווארצע סעודה!

דער רב האט זיך אבער נישט געלאזט טוישן דער טעמע, מיט זיין קלוגשאפט האט ער זיך געמאכט תלעוואטע און געפרענט: פארוואס א שווארצע? פארוואס איינבראכטן א מינט, און זען וואס די פארמאגענע יאר אז דורכגעגאנגען אויף אונז קוקט מיר זענען ב"ה אלע געווען געזונט, עס האבן געהאט פרנסה בשפע הודו לה, און עס איז אונז איר בחסדי השם"ה געלונגען צו באצאלן אלע געהאלטן פון די יונגעלייט אין ישיבה חדש בחדשו, און קיין אפהאלט! אויב אזוי, וואס איז געווען שווארץ דעם יאר?

וויסן זאלט איר, האט דער רב געזען צו שפטיקן די אלע געווארדיגע חסדים און געטון געווארן מיט אונז דורכדעם וואס איך האב אליעס מקבל געווען באהבה און

בחמימותו דורכדעם וואס איך האב בשום אופן נישט געלאזט פארן זארג און פארן עזבות איינברענגען אין מיינ הארץ, און עס נישט געלאזט אטרוין מיינ שטארקעך בטחון אינעם גרויסן באשעפער, נאר ביי יעדער געשעעניש האב איך געזאגט מיטן נאנצן הארץ, אז זיכער איז עס געטון געווארן פון הימל נאר לטובה ולברכה!

"טאקע דאס זעלבסט איז געווען דער נסיון", האט דער רב אויסגעפרעט, "ווייל דער שטן האט אונז געוואלט איינברענגען אין עזבות און כעס, און ערוועקן ספיקות אין אמונה און בטחון, חס ושלום [אזוי ווי עס איז באוואוסט אז כעס אום ראש השנה איז א שלעכטער סימן, ווי עס ווערט געברענגט אין חיי אדם סימן קל"ט סיף ו' און אין משנה ברורה סימן הקפ"ג סיף ה' האט און נאך] - אבער דורכדעם וואס בחסדי השם האט איך זיך מתגבר געווען געטענקען אים און איך האב אליעס אנגענומען באהבה און בחמימות און איך האב נישט מחרד געווען נאך איינשרעקן, און נישט געהאט קיין שום טענה כלפי מעלה - אין דעם זכות איז אליעס איבערגעדרייט געווארן פאר אונז צום גוטן!"

[פרטית - איז כ"ז שבט תשע"ג]

» • «

אראפגעברענגט מלאכי ערליין אויף דער וועלט - ביים זאגן 'אֱלֹהִים יִשְׁמְרוּךָ יְיָהוָה'

הרה"ק רבי יצחק אייזיק קאליבער זצוק"ל האט אמאל געדארפט האבן א גרויסער טומען געלט פאר די הייליגע מצוה פון פדיון שביים און צו ייער שטייער פון די צדיקים אין יענע צייטן, האט זיך דער הייליגער צדיק אליין סטריה געווען און זיך ארויסגעלאזט איבער די דערפער און שטעלער אינעם געגנט וועלנדיג מוקף זיין ישׁראל קדושים אנטפילצונעמען אין אט די חשוב'ע און טייערע מצוה.

אנקומענדיג אין איינע פון די דערפלעך, איז דער צדיק איינגעטאנען ביי א גרויסער עושה, א שפונדע אבער זייער ערליכער, און וועלכער האט זיך זייער שטארק געפיריט צום הייליגן און חשוב'ן נאטם, און האט אים סכבד געווען מיטן נאנצן הארץ.

ווי נאר די באלעבאסטע האט געזען דעם הייליגן צדיק ביים אנגיין די ברייטע סעודה לכבודו פונעם הייליגן נאטם, איז זי דערציערט געווארן, און האט געזאגט צו אים: מאן מיט באיינטייערונג: "דאס איז דאך דער צדיק וועלכער דאוונט אלעמאל פארן עמוד און ראש השנה און יום הכיפורים ווען מיר פארן אין שטאט אריין קיין קאליב!"

"אזוי ווי דו וואקסנ'ט! - האט דער מאן צוגעשטייט צו אירע ווערטער, "דאס איז דער באוואוסטער צדיק פון קאליב, וועלכער האט זיך יעצט ארויסגעלאזט אויף א ספעציעלע

נסיעה צו זאמלען געלט פאר די מצוה פון פדיון שביים!"

די פרוי האט זיך אביסל פארטראכט, און דערנאך האט זי געזאגט צו איר מאן: הער מיר אויס מיינ טייערער מאן, יעדן יאר ווען מיר געפיען זיך אינעם הייליגן בית המדרש אין קאליב אין די הייליגע וועך, ווער איך מסש צוגאנגען ווען דער צדיק עפענט זיין אויך הייליג מיל און לאזט הערן די דעם הייליגע געזאגט פון "נתנה תוקף", ווען ער זאגט עס מיט אזא געוואלדיגע התרגשות און מיט מוראדיגע בכיות וועלכע מאכן צוויין יעדן הארץ וואס הערט עס:

יעצט ווען איך האב געזען דעם הייליגן געזיכט פונעם צדיק, און מיר האבן זוכה געווען אז ער האלט זיך אויף אין אונזער הויז וואלט איך געהאט גרויס חשק צו הערן פון זיין מיל דעם הייליגן וואונדערליכן געזאגט פון "נתנה תוקף"...

דערנאך, האט די פרוי אויסגעפרעט, לאמיר פארשלאגן פארן צדיק א גוטן געשעפט, געלט פעלט אונז דאך נישט ברוך ה' - אויב וועט דער צדיק מסכים זיין צו זינגען פאר אונז דעם וואונדערליכן שטיקל פונעם מחזור, וועלן מיר אים צושטיעלן דעם נאנצן סומע וואס ער דארף האבן, און אזוי וועט ער זיך איינשפארן אסאך צייט און טירחא פון זיך שלפן איבער די שטעטלעך פון די סביבה און אויך אונז וועלן האבן די זכית צו הערן נאכאמאל די שפאמאקע געזאנגען פון "נתנה תוקף" וואס ערוועקט יעדן סרטונע פונעם הארץ און זעל!

אויך פארן האט זיך און האט און געזעט ווי א גוטן פלאן, און ער איז אריינגעגאנגען צום הייליגן צדיק, און האט אים פארגעשלאגן דעם געשעפט.

ווען דער הייליגער רבי אייזיק קאליבער האט דאס געהערט, האט ער שטארק געצוויפלט וואס צו טון. פון איין זייט ווייסן מיר דאך אז עס איז נישט ריכטיג צו זינגען די נסחאות פון די הייליגע טעם סחם אזוי איינטיג יאר, אבער פון די אנדערע זייט איז אים זייער חייטיג אנצוקומען צום פארשעלאנגענע סומע, און אויב וועט ער יעצט זינגען דעם "נתנה תוקף" וועט ער זיך איינשפארן נאנצע וואכן פון שווערע טירחא נישט דארפנדיג פארן איבער די ווען פאר וואכן לאנג!

רבי אייזיק האט געבעטן פונעם בעל אכסניא אז ער וויל זיך אביסל איינברענגען, און סארטן אינדערפרי וועט ער אים געבן זיין געשעפט, צו ער איז גרייט אנצונעמען זייער פארשלאג.

דעם קומענדיגן אינדערפרי, ווען דער בעל הבית איז אריינגעקומען הערן דעם ענטפער פונעם צדיק, האט אים דער רב געזאגט: איך האב איינברענגט דער זאך און וויבאלד איך בין צוגעוואוינט אז אנגדיג די תפילה פון "נתנה תוקף", ביי די ווערטער פון "אֱלֹהִים יִשְׁמְרוּךָ יְיָהוָה וחיל ודעדה יאחזוק", קומען צו גיין פאר מיר אסאך ברענגענדיגע מלאכים פון הימל, זיך

צו באטיילן מיט מיר מיטן קרדית הדין!
איוב וועל אין יעצט זיינען דעם "נתנה
תוקף", האט דער צדיק זייערע געזאגט צום
ערשטויגן בעל הבית וועל אין דאך מטריח
זיין די הייליגע מלאכים אראפצוקומען, הערנדיג
זו ווערטער "מלאכים יתפוזר".

**"דערבעה שנים אין זיך זייער שטארק צו
מטריח זיין די מלאכי עליון אראפצוקומען דעם
שרעקליכן ווייטיקטן פון דארט ביז דא און
אראפצוקומען דא אונטן, צוליב געלט!"**

[פרטיט - *ב חשון תשע"א]
- - -

דער טשעבינער רב האט זיך געזעצט און אפגעשריבן דעם גאנצן מחזור פון ראש השנה און זיס הכיפורים, פון זיין התנ"ך!

דער באוואוסטער גאון שר התורה גאב'ד
טשעבין זצוקל בעל "דובב משיחם", האט
געוואוינט אינעם שערי חסד געגנט אין
ירושלים עיר הקודש.

זווישן די פילע תלמידי חכמים וועלכע האבן
זיך טשעבנדיג גענדייט ביי אים זענען געווען
הרב הגאון רבי שלמה זלמן אויערבוך זצ"ל,
אז זיין ברודער הרב הגאון רבי רפאל דוד זצ"ל
די קינדע פון הגאון הצדיק רבי חיים לייב
אויערבוך זצ"ל, ראש ישיבת שערי השמים
וועלכע האבן געוואוינט דארט ביים כביעות.

זיי זענען געווען בני בית ביי אים און זענען
געווען זייער נאנט צו אים און פלעגן צוזאמען
ארויפקומען צו זיין הויז יעדן וואך אום מוצאי
שבת קודש. ווען ער האט זיך געזעצט צום
סעודה פון מלוה מלכא וואו זיי האבן מקבל
געווען פון אים טייערע ווערטער און ספירי
צדיקים פון די פריערדיגע צדיקים, און ער
האט מקבל געווען פון אנשי אמת.

זיינדיג בני בית ביי אים זענען זיי אריין געווען
באהוונט אין זיין גרויסן אוצר הספרים
קעגענדיג פילע זעלבטע ספרים וואס דער
טשעבינער רב האט פארמאגט. איין קליין
שאפע אין אבער געווען אינעם ווינקל פון זיין
צימער, וואס איז אלעמאל געווען פארשלאסן,
און דער שליסל דערפון האט זיך געפינען ביים
רב, כדי מען זאל עס נישט קענען עפענען.

דארט אינעם שאפע האט זיך געפינען דער בית
גנזיו פונעם רב, דארט האט ער געהאט כתבי
ידות פון פריערדיגע צדיקים און נאך ווערדפולע
ארטיקלען. די חשובע ברודער זענען אלעמאל
געווען זייער נייערליך וועלנדיג זען וואס עס
געפינט זיך דארט אינעם פארשלאסענעם
שאפע אבער דער טשעבינער רב האט זי
אלעמאל אפגעשטופט.

נאר נאך זיין פטירה, ווען זיין ריזיגע אוצר
הספרים איז אריבערגעפירט געווארן פון זיין

הויז צום גרויסן אוצר הספרים פון זיין ישיבה, די
ישיבה "כסב מיעקב" טשעבין, וואו עס געפינט
זיך ביז יעצט, האבן די ברודער מיטגעמאלטן
וואו מען פלעגט אויף דעם געהייסנעם ספרן שאפע
און זייער טייערע אצרות האבן זיך אנטפלעקט
פאר זיי.

האט הגאון רבי רפאל דוד דערציילט, אז
אין איינע פון די קאטוערטן וואס האבן זיך
דארט געפינען, זענען געלעגן טעלכע אלטע
פארגעלטע געשריבענע בלעטער מיטן הייליגן
האנטשריפט פונעם טשעבינער רב, וואו עס
איז געווען געשריבן אין קליינע צושטופטע
ווערטער, דעם גאנצן מחזור פון ראש השנה און
זיס הכיפורים: איבער מאדנע אלטע בלעטער...

שפעטער האט מען אויסגעטראפן, אז ווען דער
טשעבינער רב האט זיך געפינען פארוואלט
ווייל אונזען אין סיביר, איז אויך זיין שוועסטער
פארוואלט געווען אין דער זעלבער צייט, און
אין איינע פון אירע בריוו האט זי אויסגעדיקט
צו אים איר זארג, אז וויבאלד עס געפינען זיך
נישט אויפן קיין "חשודים", ווייסט זי נישט
וויאזוי וועט דאווענען אין די קומענדיגע
הייליגע טעג!

האט ער טשעבינער רב צוזאמענגעליבן
ליידיגע זעק פון צעמענט, וועלכע זענען דארט
געווען צוזאמפן... און אויף די אנדערע זייט פון
די זעק האט ער אפגעשריבן דעם גאנצן סדר
פונעם מחזור פון ראש השנה און זיס הכיפורים
ווארט ביי ווארט, פון אויסווייניג בלויז פון זיין
אוצר הכרוך: אריינגעקענט אלע פיוטים און
אלע "קליינע אותיות, ויהי לנפלא!"

[פרטיט - *ד אייר תשע"א]
- - -

דאס מקרב זיין ביים קידוש אום ראש השנה, וואס האט אריינגעזעצט דעם נפש פונעם בחור!

עס האט מיר דערציילט אן איש נאמן, א
חשובער יונגעמאן און גרויסער תלמיד חכם
אל אסא בחור איז ער געווען איינער פון די
שוואכסטע בחורים אין ישיבה נישט זענענדיג
קיין סאך הצלחה אין זיין לערנען. ער איז
אלעמאל געווען אנגעוויין פאר אסאך הילף
אין לערנען. ווי עס זעט אויס אז צוזאמען
מיט זיין שוואכע כשרונות אויך אפגעשוואכט
זיין זעלבסטווערטיקייט, און ער האט נישט
געלייבט אז ער איז אימסטאנד צו שטייען
אויז ווי עס דארף צו זיין.

אין איינע פון די יארן, אינעם גרויסן יום טוב
פון ראש השנה איז ער געגאנגען צוואונגען אין
די ישיבה גדולה "באר יעקב", זיך צו שותף
זיין ביי די זיסע און הימל-שפאלטנדיגע שפלות
פון הגאון הצדיק רבי משה שמואל שפירא
זצ"ל, וועלכע איז באוואוסט געווען אלס
געוואלדיגע בעל רגש, און פלעגט שטארק
היבן דעם קהל אין די הייליגע טעג.

נאכן דאווענען, איז אפגעראכטן געווארן א
גרויסער "קידוש" לכבוד יום טוב פאר אלע
מחפליים אינעם יארגען עס-זאל פון די ישיבה. ווי
נאר מען האט גענדיגט דאווענען, האט זיך
דער ציבור אריינגעלאזט אינעם גרויסן זאל און
יעדער איינער האט זיך געכאפט א פלאץ צום
גרויסן קידוש.

אבער אונזער בחור, דער אורת צוליב זיין
גרויסן בושה און באשיידנקייט, האט זיך
נאכגעשעלפט נאך אלע אנדערע מענטשן, און
ווען ער איז אנגעקומען אינעם עס-זאל האט
ער געזען צו זיין באדויערן, אז אלע דער
זענען שוין פארכאפט, אזוי אז פאר אים איז
שוין נישט געבליבן קיין פלאץ.

אויך ווען ער האט זיך געזוכט עפעס א בענקל
צו זיין נאך א טיש, האט ער געזען עס איז שוין
נישט געבליבן אינעם גאנצן זאל אפילו איין
לידיג בענקל. איז ער אזוי געבליבן שטיין אין
זייט מיר טוט בושה און פארלעגנדיג, זוכנדיג
א וועג ארויס פונעם פלאטע, ביז ער האט
באשלאסן אז ער וועט צוריק אויסגיין און
מוזד זיין אויפן קידוש!

פונקט ווען ער האט שוין געהאלטן ביים
ארויסגיין פונעם זאל, איז ערשינען דער
חשובער ראש הישיבה בכבודו ובעצמו, האט
זענענדיג ווי דער בחור איז פארצווייפלט און
האלט שטיין ביים פארלאזן דעם זאל, און
נאכן באמערקן אז דער נאנצער זאל איז פול
געפאקט, האט ער גלייך פארשטאנען אז
אונזער גאסט האט פשוט נישט געטראפן קיין
בענקל... זיצן...

האט דער ראש ישיבה צוגערופן דעם בחור מיט
גרויס ליבשאפט, און מיט א לייכטן שמיכל
האט ער געזאגט צו אים לייגנדיג זיין האנט
איבער זיין פלייצע "קום ביטע מיט מיר!"

דער ראש ישיבה איז ארויפגעגאנגען אויבן צום
מרת ווען נאך אים שלעפט זיך דער בחור מיט
שטריכלעכע קינען. דא האט זיך דער ראש
ישיבה אויפגעזעצט אויף זיין בענקל, און האט
זיך גלייך פאטרוקט צום זיין פונעם בענקל,
און פארן בחור האט ער אנגעוויין זיך צו זענען
אויף אנדערן האלב פונעם בענקל. "ביטע זען
דיך דא נעבן מיר".

דער בחור איז געבליבן שטיין ערשטוינט.
"וואס עפעס", האט ער געזאגט באזייטערט,
"קען איך זיך דען זענען צוזאמען מיטן ראש
ישיבה אויף זיין ארט?" אבער דער ראש ישיבה
האט נישט נאכגעלאזט, נאר ער האט אים
געבעטן נאכאמאל און נאכאמאל זיך צו שטופן
צוזאמען מיט אים אויף זיין בענקל!

אזוי האט זיך דער בחור געטראפן זיצן
אריינזען מיטן חשוב'ן און דורכאויס דעם
גאנצן געהויבענעם קידוש פון ראש השנה, אויפן
זעלבן בענקל וואו ער האט אלעס מיטגעמאלטן
פון דער נאנט, און אויסגעקוקט אלע דברי
תורה וצדק האבן זיך דארט געזאגט פונעם רב
און אנטוילענעמען מיט אלע הייליגע געזאגטע
וואס מען האט דארט געזינגען, שפרינגנדיג דעם

געוואלדיגן קרבא אלקום:

און דער איד האט מעיג געווען פאר מיט, אז דעם געוואלדיגן קירבה וואס דער רב האט אים מקרב געווען, האט אריינגעגאסן אין אים א געוואלדיגע חיווק; ער האט פלוצלונג גענומען שפירן זיין ווערן און דאס חשיבות פון זיין נשמה אלס בן ישיבה און בן תורה און פון דעמאלטס און ווייטער און ער געווארן דבוק אין אים, חושבן רב און אין איהר גאנצע אייגען פון זיינע אויסדערעוועלטע תלמידים, און מיט די צייט איז ער געווארן זייער גרויס אין תורה זיינגדיג א תלמיד חכם מופלג.

אלעמאל ווען ער דארף האבן חיווק, דערמאנט ער זיך אינעם געוואלדיגן קירוב צו וועלכע ער האט זוכה געווען פונעם ראש ישיבה זצ"ל אין יענעם ראש השנה, און ער שפעט דערפון א געוואלדיגע חיווק:

[פרטית - ר' חשון תשל"ג]

→ ←

דער מ'סיקסער רב פארהערש'ט דעם בעל-תקנת יעדן יאר פונדאסניי

עס האט מיר דערציילט הרב הגאון רבי אברהם מרדכי ברייטשטיין זצ"ל דער ספר"א דבי דינא רבא הדגדה החרדית פיער'א חובב"א וועלכער האט פאר אסאך יארן זוכה געווען צו דינען אלס בעל-תקוע בייים הייליגן בריסקער רב מרן הגר"ח זצוק"ל:

יעדן יאר, פאר די הייליגע טעג, פלעגט אים דער בריסקער רב רופן, און אים פריען, צו ער וועט און דאס אים קענען בלאזן די תקיעות ביי אים. און אים געפריענט צו ער קען גוט בלאזן. פלעגט אים יעדן יאר פארהערן פונדאסניי, זיכערמאכן אריבער קען טאקע גוט בלאזן, און צו זיינע תקיעות געפענלן אים.

[פרטית - ו' תשבת תשל"ג]

→ ←

דער שופר גאן דער משהו וועלכע האבן געלויבטן בויא צלמות און די ראמזע בייים צווייטן וועלט'שן מלחמה

עס האט דערציילט הררה"ח הרב ש"ס רבי ישראל מאיר, וועלכער האט דורכגעלעבט

די שרעקליכע געשעענישן פונעם שרעקליכן צווייטע וועלט'מלחמה, און אזוי פאררעכט געווארן בוישן די געציילטע מענטשן וואס זענען געראטעוועט געווארן פון די שרעקליכע טויט לאגערן, און ער האט בן זיך אן אלטער שופר, און איר אן אלטער מחורר פון ראש השנה און יום הכיפורים איבער וועלכע ער היט זייער שטארק.

ווען ער האט זיך ארויסגעלאזט אין וועג אום חדש אלול תרצ"ט, ווען די צווייטע וועלט'מלחמה האט אויסגעבראכן, נישט וויסנדיג צו וואו ער גייט, האט ער געטראכט צו זיך: ווער ווייסט איבער מיר וועלן אהיינקומען פאר ראש השנה, אדער מעגליך וועלן מיר זיך געפינען צווישן גוים.

דעריבער האט ער באהאלטן צווישן זיינע קליידער, א שופר און א מחורר, איבער וועלכע ער האט גוט גענישן דורכאויס די גאנצע צייט וואס ער האט זיך געפינען אין די לאגערן. און טאקע ווען עס איז אנגעקומען דער הייליגער יום טוב ראש השנה, זיינגדיג בצרה ובשביה אין די צוואנגס-לאגערן, זענען דער שופר און דער מחורר געווען א טרייסט און חיווק פאר די תוגעריכער אידן און האבן זיך געפינען מיט אים וויל אויסרעדן דער שופר און דער מחורר. אזוי אין די גאנצע סביבה נישט געווען קיין שום שופר אין קיין שום מחורר!

און דערפאר האלט רבי ישראל מאיר, אז דער זכות וואס ער האט עס איבערגעלעבט און אזוי געראטעוועט געווארן סמות לחיים אין דעם געוואלדיגן זכות וואס ער האט מוכה געווען אויפצולייזן אידן מיט די מצוה פון תקיעת שופר, און מיט די תפילות פון די הייליגע טעג, אין אזעלכע שווערע און ביטערע צייטן!

ער האט זוכה געווען ארויסצוגיין פונעם עמק הנבא און אויפגעשטעלן א נייעם הרעליג'ן דור לתפארת בית ישראל, און יעדן יאר, ווען ער קומטן די הייליגע טעג, דאוונט ער דביקות אין דעם אלטן מחורר, און אויך בלאזט ער מיטן אלטן שופר, וואס זאגט עדות מער פון אלעם אויפן שרעקליכע עקידות און שחיטות וואס אידישע קינדער זענען דורכגעגאנגען און לאגערן, איבער די טייכן בלוט און געבט אש וואס אידן האבן זיך מוסר נפש געווען אויף קידוש השם אזוי ווי יצחק אבינו ע"ה אין זיין צייט!

[פרטית - ב' כסליו תשל"ג]

→ ←

אום ראש השנה שטעלט זיך דער מלך המשיח ביים בית דין של משה - צו באקומען זיין פסק, גאריז אז שוין געקומען דער צייט פון די גאולה

כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר זצוק"ל בעל זיואל משה, פלעגט זאגן זיין דרשה פאר די תקיעות מיט גרויס געוויין, און פלעגט מעורר זיך דעם קהל עז השוברים.

ביי זיין דרשה פלעגט ער דערמאנען זיין נאמען פון זיין וידע הר"ק בעל 'שם משה' סאוהל זצוק"ל, און יעדן יאר, ווען עס קומט דער יום הדין, טוט דער מלך המשיח פארלאזן זיין הויכן היכל (וואס ווערט אנגערופן 'קן צפור כדון') און ער שטעלט זיך אוועק פארן בית דין של מעלה זיינגדיג מוכן ומוזמן אויסצולייזן אידישע קינדער, און ער ווארט און ער האפט וועלנדיג זען וויאזוי דער זיין וועט באשטימט ווערן, און צו ער וועט ארויסגיין דער אורטייל פונעם אויבערשטן אז די אידן זענען ראי אויסגעלייזט צו ווערן אין דעם יאר!

און אריבער גייט הלילה ארויס דער אורטייל פונעם בית דין, אז די גאולה ווערט אפגעשטופט מיט נאך א יאר, הייבט משיח אן צו וויינען און שרייען מיט א ביטערן קול אויף די צרה פון די גלות הסניכה און דאס גלות פון אידישע קינדער, וואס ווערט פארלעגעט מיט נאך א יאר: און דאס גאנצע פמליה של מעלה זעט ווי ער וויינט און ער שרייט, און זיי זענען זיך משתחף מיט זיינע תפילות.

און דער הייליגער סאטמארער רבי פלעגט אויספירן מיט א לייבן-געשרי, און ער פלעגט אויסשריינען מיט בכיות עצומות פון די טיפפנישן פון זיין הייליג הארץ: 'איזן! האט רחמנות! אז דעם יאר זאל שוין דער מלך המשיח מער נישט האבן קיין צער, און זאל שוין נישט דארפן אויז וויינען מיט א ביטערן הארץ! גוט שענעל תשובה שלימה, און דורכדעם וועט איר צוואילן אוהלנו ופדות נפשנו, און אינגיכן וועלן מיר שוין יבנה ביתי עז הערן קול השופר פון משיח צדקנו במהרה בימינו' אמן.

[קובץ 'פרטיות' - שיהה ס' 37]

על הברכה יעמוד

נינון להצניח את העולן לשמות, לברכה והצלחה או לארציט

ג' 19	מקשת הרשת 02-6257948	גרפשיק סל: 02-5002321	לעית הבחור שגאל מאיר ז'ל' בן ילחוס רבי ישראל יצחק ולניצח סלחא העבב	שרה שידול בת מילה וחה בלחלה בכל הענינים	האחין הקרים העומדים תמיד ליסוד רבינו הראי ייחוד בן שרה שידול הורב שריאן יחזקאל בן שרה שידול וכל משפחות - הלחלה בכל הענינים	יוסף בן מילה וחה לרפאה שלימה	לעית הרב יעקב מיטל ז'ל' בן החבר הרבי ישאל ז'ל' מיטל לענין וסלחא העבב